

Heinolan laaja hyvinvointikertomus 2021-2025

Heidi Prauda-Knuutila

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen asiantuntija

PIENI KAUPUNKI, ISO ELÄMÄ

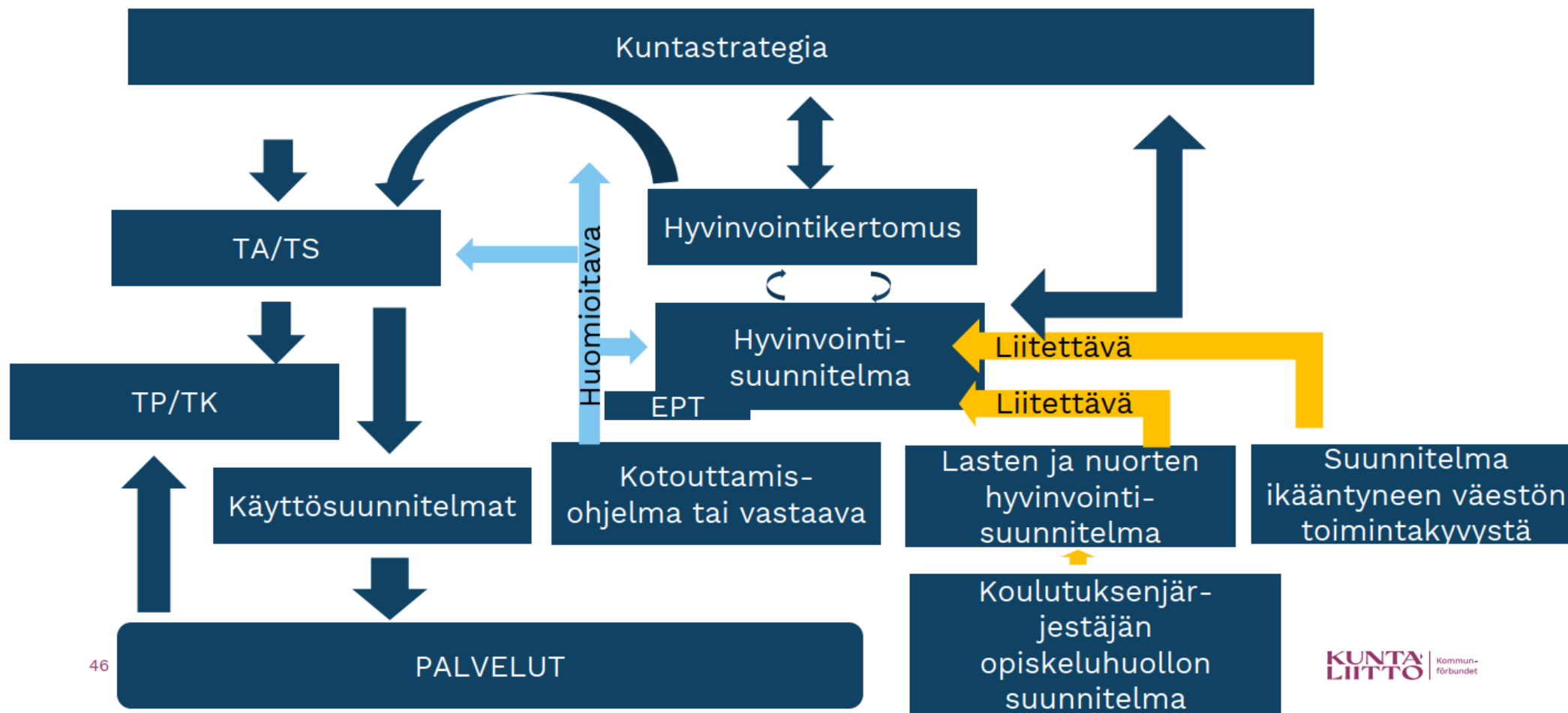

Heinola

- Kaupunkilaisten hyvinvoinnin edistäminen on kunnan lakisääteinen tehtävä (Terveystoimintalaki 2010/1326, Kuntalaki 2015/410) ja siitä on raportoitava vuosittain. Valtuustokauden lopussa laaditaan laaja hyvinvointikertomus, joka
 - kuvaa tiiviisti kuntalaisten hyvinvointia ja terveyttä
 - sekä hyvinvoinnin edistämisen toimenpiteitä kunnassa
- Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä tehdään kaikilla kunnan sektoreilla laaja-alaisesti ja poikkihallinnollisesti yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa.
- Laaja hyvinvointikertomus 2021–2025 on laadittu yhteistyössä hyvinvointityöryhmän ja toimialojen kesken ja sen työstämisessä on hyödynnetty erilaisia työryhmiä ja työntekijöitä tiedon tuottamisessa ja prosessoinnissa, niin kaupunkiorganisaation kuin kolmannen sektorin sisältä

Kuntajohtamisen näkökulma lakisääteisiin suunnitelmiin/hyte

46

Asukkaita
2024
17 848

Pientuloisuus-
aste 15,7 %
Koko maa
13,4 %
Huom!
lapsiperheet

Yli 2100
pientaloa
jossa asuu
+ 65v.

Paikallisiin päätöksiin vaikuttavia tekijöitä

- Väestörakenne
- Etäisyydet
- Sosio-ekonominen rakenne
- Kunnan (ja hyvinvointialueen) talous
- Toimintakulttuuri
- Resurssit, muutostilanne huomioitava
- Organisaatorakenne

EI OLE OLEMASSA OIKEAA EIKÄ VÄÄRÄÄ TAPAA TEHDÄ HYTEÄ - KAIKKIALLA ON PAIKALLINEN TAPA SEN TEKEMISEEN

0-15 -
vuotiaita
10,9 %

15-64 -
vuotiaita
52,6 %

65+ 37,2 %
75+ 17,9 %

10

KUNTA
LIITTO | Kommun-
förbundet

Väestöennuste 2030
16 934

0-15 v 9,2 %
65 + 41,9 %
75 + 22,9 %

PIENI KAUPUNKI, ISO ELÄMÄ Heinola

Hyvinvointisuunnitelma 2021–2025

Kuva: Heinolan hyvinvointisuunnitelmassa 2021–2025 neljä teemaa ja niiden alla 19 osatavoitetta

Hyvinvoinnin mittarit

TEA-viisari

- Valtakunnallisesti kuntien terveydenedistämisen aktiivisuutta seurataan TEA-viisarin avulla.
- TEA-viisaria varten tehtyjen kyselyiden perusteella Heinolan kaikkien sektorien yhteistulos on maan keskiarvon kanssa samalla tasolla. Selvästi koko maata paremmat tulokset saadaan liikunnasta.

HYTE-kerroin

- Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtionosuuden lisäosa eli HYTE-kerroin toimii kannustimena, jossa kuntien saaman valtionosuuden määrä perustuu osaksi kuntien tekemään hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyöhön.
- HYTE-kertoimen perusteella Heinola sai vuonna 2024 valtionosuuden lisäosaa 372 500 €, joka oli 7100 € edellisvuotta enemmän. Asukaskohtainen HYTE-kerroin on 20,1 €.

Heinolan hyvinvointi-indeksi

- Indeksillä pyritään mittaamaan kehityksen suuntaa. Hyvinvointi-indeksi kehitettiin ja otettiin käyttöön keväällä 2021, päivitettiin 2024
- Suurin positiivinen muutos nähdään harrastemalliin osallistuvien määrässä, kotihälytysten määrän vähenemisessä ja liikuntaneuvonnan kävijämäärissä. Yhteydenotot etsivä nuorisotyöhön ovat lisääntyneet, mikä toisaalta kertoo nuorten hädän lisääntymisessä mutta toisaalta myös saavutettavuudesta.

INDIKAATTORIT	PAINOTUS indeksissä	2020	2021	2022	2023
Alkoholin myynti/l asukas (18 v. täyttänyt)	14 %	12,50	12,60	11,80	11,80
Kotona asuvat 75-v täyttäneet (%)	4 %	91,90 %	92,80 %	93,40 %	94,00 %
Kotihälytykset Heinolassa (määrä/ v., poliisin tilasto)	14 %	381	301	304	243
Kodin ulkopuolelle sijoitetut 0-17-vuotiaat (% ikäryhmästä)	14 %	2,4 %	2,6 %	2,4 %	2,3 %
Harrastemalliin osallistuminen (% peruskoululaisista)	8 %	36,70 %	29,71 %	37,00 %	47,30 %
Kirjastokäynnit (käynnit / asukas/ v.)	8 %	11	6,9	8,1	8,8
Liikuntaneuvontaan osallistuminen (käynnit/ asukas/ v.)	8 %	1,78	2,24	0,70	1,69
Yhteydenotot etsivään nuorisotyöhön (määrä/ v.)	4 %	120	92	93	107
Työttömien aktivointiaste	8 %	18,40 %	22,30 %	24,50 %	24,10 %
Liikuntapaikkojen ja ulkoilualueiden hoito (summaind.)	4 %	3,55	3,68	3,54	3,75
Koulukiusattuna väh. 1x/ vko, 8.-9. lk oppilaista	14 %	9 %	6,3 %	7 %	12,5 %
Indeksi	yht. 100 %	100	71,4	46,9	142,3

Toimiva ja turvallinen ympäristö sekä avunsaanti

TOIMIVA JA TURVALLINEN YMPÄRISTÖ SEKÄ AVUNSAANTI

- Heinola koetaan kyselyiden perusteella turvalliseksi paikaksi asua (Kuntien asukaskokemus 2024 -kysely, maakunnallinen hyvinvointikysely, Heinolan ikäihmisten hyvinvointikysely, 87-89% vastanneista)
- Poliisin tilastoissa omaisuusrikoksia ja varkauksia lukuun ottamatta rikosmäärät nousussa
- Palveluiden koetaan olevan lähellä mutta niiden säilyminen huolettaa kaupunkilaisia
- Opetus-, koulutus- ja varhaiskasvatuspalveluissa panostus monitoimitaloihin ja ehjään kasvun ja oppimisen polun rakentamiseen
- Hyvinvointialueuudistus 2023 oli merkittävä uudistus palveluissa. Jonkin verran haasteita ollut kaupunkilaisilla palveluiden ja organisaatiotasolla vastinparien ja yhteistyömuotojen löytämisessä
- Palveluiden digitalisoituminen; ikäihmisistä n. 30% ei käytä lainkaan nettiä, myös muissa ikäryhmissä on digitaidottomuutta. Tarvetta myös muuta kautta tulevaan viestintään.

Mielen hyvinvointi, fyysinen terveys ja ehkäisevä työ

MIELLEN HYVINVOINTI, FYYSINEN TERVEYS JA EHKÄISEVÄ TYÖ

- Kouluterveyskyselyyn 2023 vastanneista 4.-5.luokkalaisista tyytyväisiä elämäänsä oli liki 80 %, yläkoulun puolella tulokset laskevat ja tyytyväisiä elämäänsä on 61.9 % vastanneista.
- Polarisoitumisilmiö näkyy myös Heinolassa. Iäkkäissä runsaasti hyvinvoivia aktiivisia eläkeläisiä mutta samaan aikaan kaupunkilaisia, joilla on haasteita useammalla elämän osa-alueella
- Sairastavuus edelleen maan keskiarvon yläpuolella
- Move!-tuloksissa alakoulun puolella parannusta, etenkin 5.luokkalaisten tyttöjen tulokset paranivat merkittävästi
- Liikuntaneuvonnan käynnit lisääntyneet viimeisen vuoden aikana 30 %
- Ulkokuntosalit lisääntyneet, lapsille Perhepuisto Bongari, jossa liikennepuisto, pumptrack-rata, parkour-rata ja kepparirata. Kesän 2024 aikana kävijöitä liikennepuistossa oli 25 000
- Uimahallin kuntosalin seniorivuorot nostaneet myös uimahallin kävijämääriä
- Kouluterveyskyselyssä 2023 41.2 % 8.-9.lk vastaajista kertoi, ettei syö koululounasta päivittäin.
- Koulukiusaaminen lisääntynyt kouluterveyskyselyn perusteella ja kiusaaminen vaikuttaisi siirtyneen etenkin someen. Someturvapalvelu otettu käyttöön 2024.

Osallisuuden kokemus ja osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet

OSALLISUUDEN KOKEMUS JA OSALLISTUMIS- JA VAIKUTTAMISMAHDOLLISUUDET

- Osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien määrä on kasvanut ja moninaistunut
- Osallistavassa budjetoinnissa otetaan asukkaat mukaan suunnitteluun ja päätöksentekoon. OSBU kasvattaa suosiota ideoiden määrässä vuosi vuodelta.
- Kaupunginosatyötä on tehty mm. Terveisiä -tapahtumakonseptilla, jossa on kuultu asukkaita ja toteutettu sen pohjalta pieniä konkreettisia toimenpiteitä
- Järjestö-, seura- ja yritysysteistyö; Yrittäjien aamukahvit Spotissa, Kohtaamisten aamu soteyhdistyksille ja järjestöille, yhdistysillat ja muut seurafoorumit
- Vaikuttamistoimielimistä nuorisovaltuusto kokoontuu kuukausittain, vanhusneuvosto ja vammaisneuvosto neljä kertaa vuodessa
- 3. sektorin rooli on merkittävä matalan kynnyksen toiminnan järjestäjänä, mm. vertaistoiminta, vapaaehtoistoiminta

Työllisyys ja työttömyys

TYÖLLISYYS JA TYÖTTÖMYYS

- Heinolan työttömyysprosentti on ollut viime vuosina Hämeen korkeinta yhdessä Lahden kanssa.
- Työttömyyden korkealla pysymisessä yksi merkittävä tekijä on alueen teollisuuden rakennemuutos, joka on johtanut työpaikkojen vähenemiseen.
- Lokakuussa 2024 Heinolassa oli 1061 työtöntä työnhakijaa, mikä on 11 % enemmän kuin vuotta aiemmin.
- Työttömien työnhakijoiden joukossa on edelleen paljon henkilöitä, joiden ensisijainen palvelutarve liittyy jäljellä olevan työkyvyn selvittämiseen.
- Vuoden 2025 alusta työvoimaviranomaispalvelut siirtyivät valtiolta kuntien vastuulle. Seudullista valmistelua asian tiimoilta on tehty useamman vuoden ajan. Päijät-Hämeen työvoimapalveluiden vastuutaho on Hollola.
- TE24-uudistus ja siihen liittyvä lainsäädäntöuudistus toi kunnille vastuun myös nuorten verkostomaisen palvelun järjestämisestä

HAASTEET/KEHITETTÄVÄÄ

- Hyvinvoinnissa on nähtävissä polarisoitumista. Haastaa myös hyte-työn kohdentamista. Miten saadaan osallistumaan toimintaan niitä joita emme nyt tavoita?
- Valtakunnalliset haasteet näkyvät myös Heinolassa. Lisääntynyt nuorten pahoinvointi, vanhemmuuden haasteet, jengiytyminen. Vanhemmuuden tukea tarjolla mutta kohtaako tarvitsijat.
- Sähkötupakointi lisääntynyt ja kokeilut aikaistuneet, siihen liittyvät ilmiöt. Seksuaalinen häirintä ja huolta pitävien taholta koettu väkivalta.
- Vaikea työllisyystilanne. Hva resurssi tärkeä työkykyasioissa.
- Valtion rahoituksen väheneminen monella tasolla näkyy ihmisten arjessa

MUUTAMA NOSTO TOIMENPITEISTÄ

- Lukuiset ilmaiset tapahtumat eri teemoilla
- Harrastemallikokonaisuus
- Nuorten vuoro ja Etsivä nuorisotyö, Ohjaamo-toiminta
- Ikäihmisten kulttuuripolku
- Opetus- ja koulutuspalveluissa panostettu tunne- ja vuorovaikutustaitojen kehittämiseen
- Digituki, SOME-turva, somekampanjat
- Lukuisat kunnostus- ja parannustyöt joilla vaikutettu mm. esteettömyyteen
- Vertaistukiryhmät mm. vanhemmuuteen ja lapsille

*Heinola tarjoaa hyvät mahdollisuudet
aktiiviseen elämään tapahtumatarjonnan, ympäristön
ja harrastusmahdollisuuksien osalta*

Evästyksinä kuluneelle valtuustokaudelle oli hyvinvointityön kytkeminen vahvemmin osaksi strategista työtä, HYTE-työn rakenteiden säilyttäminen ja kehittäminen sekä koronapandemian jälkeiseen aikaan panostaminen. Hyvinvointityöryhmä arvioi, että näissä on onnistuttu.

- Hyvinvointisuunnitelma on toiminut hyvinvointityön ohjenuorana
- Tehtyjä toimenpiteitä on kirjattu sähköiseen järjestelmään ja tavoitteiden toteutumista on raportoitu säännöllisesti sovittujen mittareiden pohjalta.
- Tapahtumien määrä sekä tapahtumien osallistujamäärät kertovat siitä, että koronapandemiasta on palauduttu.

ONNISTUMISET 2021-2025 VALTUUSTOKAUDELTA

HYTE-työn rakenteet

- Työ on poikkihallinnollista ja verkosto on sitoutunut. 3.sektori, Jyränkölä, seurakunta ja hyvinvointialue on edustettuna hyvinvointityöryhmässä ja työtä suunnitellaan ja toteutetaan yhdessä.
- Tiedolla johtaminen on parantunut hyvinvointitiedon yhdessä koostamisen myötä ja hyvinvointilautakunta on ollut sitoutunut hyvinvoinnin edistämiseen.

Osallisuuden vahvistaminen

- Osallistuva budjetointi, kaupunginosatapaamiset, kyselyt, viestinnän lisääminen, ennakkovaikutusten arviointi etenee, yhteisölliset tapahtumat, kohderyhmien osallistaminen suunniteluun

Ympäristön viihtyisyys ja turvallisuus

- Panostuksia ja parannuksia tehty runsaasti teiden, ulkoliikuntapaikkojen ja ympäristön viihtyisyyden osalta kuten kuntoportaat, esteetön rantareitti jne.

Evästykset kauteen 2025–2029

KEHITETTÄVÄÄ VALTUUSTOKAUTEEN 2025–2029

”Osallisuus ja yhteisöllisyys kaupungin menestystekijäksi”

Kaudella 2025–2029 hyvinvointityöryhmä haluaa panostaa perheiden hyvinvointiin ja yksinäisyyden taklaamiseen erityisesti ikääntyneiden kohdalla. Myös nuorten työttömyyden lukuihin toivotaan parannusta.

Hyvinvointisuunnitelma 2025-2029

**Turvallinen arki ja
matalan kynnyksen
kaupunki**

**Mielen hyvinvointi - ilo
asuu Heinolassa**

**Asukkaat, osallisuus ja
toimijoiden välinen
yhteistyö**

**Kunnossa kaiken ikää -
Terveelliset
elämäntavat ja
päihdehaittojen
väheneminen**

Kiitos!

PIENI KAUPUNKI, ISO ELÄMÄ

Heinola